Чурапчыга күн тахсар!

САҺА ОЛОХ

Чурапчы улууһун хаһыата

2010 с. Олунньу 18 күнэ чэппиэр №16 (10103)

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Соннаар

ОЛОХХО ЭРЭЛ КЫЫМЫН САБАН

РФ Президенэ Дмитрий Медведев анал сурутар инбалиттэр ханнык баҕарар спортивнай уонна социальнай-культурнай объектарга хартыына суох киирэллэрин хааччыйыны туруорсубута. "Уопсайынан, оҕолор тус уратыларын уонна оҕо туһунан билигин билиини учуоттаан барыта оногоҥуллуохтаах", – диэн бэлиитэбитэ Кини анал сурутар инбалит оҕолору үөрэтэргэ туспасай эйгэни тэрийэр улахан суоллаалардаах ыйбыта. Чурапчыга олунньу 11 күнүгэр ЧГФКСИ базатыгар "Уратты оҕону сайыннарыыга саҥалыы сыһыан – инники көрүүлэр, хардыылар" диэн инбалит оҕолоох төрөппүттэр улуустаабы конференциялара буолла.

Конференция институт ректора И.И.Готовцев уонна дьиэҥэ иитэр, үөрэтэр кинн сэбиэдиссэйин солбуйааччы А.П.Григорьева көҥүлэһиннэриэн ыытыллыбыт. Манна улуус баһылыгын социальнай боппуруостарга солбуйааччы Д.Д.Пермякова, Дьокуускай куорат инбалиттэр спортарын ассоциацыятын салайааччыта В.П.Душкевич, тэриллэ салайааччылара, төрөппүттэр кыттыыны ылбыттар. Улууспутугар 166 инбалит оҕо баар. Билигин балысханнык сайдар, киириилээх-тахсыылаах олохпутугар дорообай да оҕолор бойдаҕыгар бүгэр, санаалара түһэр түгэннэрэ бааллар. Онтон инбалит оҕо өссө бэйэтигэр бүгэр, кини биҕэрэ эрэ дьиэ кэргэнэ, төрөппүттэрэ, үөрэтэр учууталлара. Онон маннык кэскиллээх төрөөбүн ыытыллыбыта биһигини, төрөппүттэри, үөрдэр.

Иннокентий Готовцев Россия Президенэ, Правительствота инбалиттэри өйүүр дьаһаллардыгар тохтоото, параолимпиадаҕа биһиги биир дойдулаахпыт Анастасия Диодорова, сурдолимпиадаҕа Евдокия Каторгина уонна Сергей Николаев соҕумэр сэтиһиилэрэ алдьах кинээхэ холобур буоларын бэлиитэлэтэ. "Инбалиттэри өйөөһүгэ Россияҕа үрдүк үөрэх ыһаларын ректордарын сэбиэтэ, элбэх регион тус сыаллаах программа ылынан үлэлиллэр. Биһиги республикабытыгар маннык программалар эмиэ үлэлэн эрэллэр. Бу боппуруоһу биһиги элбэхтэ үөрэттибит, ханнык хайысхаан үлэ барыахтаабын чоҥулаатыбыт", - диэн Иннокентий Иннокентьевич санаатын үллэстэр. Салгыы институт оҕолорго туһунан көмөлөһүөхтөрүн эттэ. Ол курдук, оҕолорго тренэрдэри, специалистары сыһыаран, кинилэр спордунан дьарыктаналларыгар, күрэхтэһиилэргэ бэлэмнэнэллэригэр көмөлөһөргө, спортивнай, тренажернай саалаларга сырытыннараргa, быраабыынныыктарга оҕолор тэрэһиинньиригэр сылдьалларын көрүлүүргэ үлэни ыытыллар. АГИКИ ректорын кытта кэпсэтии барбытын түмүгэр талаанныах оҕолору уҥкүүнэн, ыраанан сайыннарыыга программа ылынан үлэлиргэ биир саҥаалаахтарын бэлиитэлэтэ. "Бу киэн далааһыннаах үлэни биһиги бииргэ онгордохпутуна кыайыахпыт. Инбалит оҕо орто анал эбэтэр үрдүк үөрэххэ киирэн, күрэхтэһиилэргэ кыттан, олохха бэйэтин суолун буларыгар, бэйэтигэр эрэллээх буоларыгар көмөлөһүү – бу биһиги ситиһиибит буолуо", – диэн түмүктэтэ И.И.Готовцев. Улуустаабы социальнай управление начальника П.Д.Елисеева инбалиттэргэ онгоһуллар социальнай көмө туһунан кэпсэтэ. Кини бу үлэҕэ культура эйгэтин үлэһиттэрэ эмиэ кыттыылларыгар баҕа санаатын эттэ. Дьиэҥэ иитэр, үөрэтэр кинн учуутала Р.Г.Дьячковская Нерюнгриҕа баар реабилитационнай киниигэ 10 сыл үлэлэбит уопутуттаах педагог билигин оҕолорго дьиэлэригэр сылдьан адаптивнай физкультура уруогун ыытар. Оҕолору дьиэттэн обществоҕа таһаарарга, оҕо бэйэтин дьонтон итэҕһэ суох сананан сылдьарыгар, дьону-сэргэни кытта алтыһар эйгэтэ кэҥиириэгэр, сайдарыгар албэх этиилэрдээх, саҥалыы көрүүлэрдээх киһи. Рэмма Гаврильевна инбалит оҕолоох төрөппүттэр общественнай түмсүүлэрин тэрийэргэ этии киллэрдэ. Чурапчыгаабы техническэй колледж преподавателэ Л.М.Иванова колледж базатыгар инбалит оҕолору, кинилэр төрөппүттэрин дистанционнай үөрэхтэһиигэ интернет кэнн аһылларын туһунан иһитиннэрбитин төрөппүттэр көрөхсиэ иһиттилэр. Вера Душкевич инбалиттэр спортарын ассоциацыятын үлэтин сырдатта, инбалит оҕону кэнг эйгэҕэ таһаарыыга санаатын эттэ. Конференцияҕа кинн бальыһа кылаабынай терапевтбырааһа А.Е.Коркина, үөрэх управлениетын начальнигын солбуйааччы И.П.Любимова одаатыл эттилэр. Эбиэт кэнниттэн төрөппүттэргэ аналлаах "тегүрүк остуол" буолла. Манна нэһилиэктэр дьаһалталарыттан, социальнай управление специалистара, институт үлэһиттэрэ, төрөппүттэр ода.тыл эттилэр. Конференция түмүгүнэн Чурапчы улууһугар инбалит оҕолоох төрөппүттэр общественнай түмсүүлэрин тэрийиэххэ диэн этии киирда. Инбалит оҕолор олохторун туһарыыга болҕомто уурулларан эрэриттэн эрал санаалаах тарҕастылар.

Наталья ЗАХАРОВА.

Улуу Кыайыы үбүлүөйүн көрсө уонна Учуутал сылынан С.А.Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатыгар оҕолору гражданскай-патриотическай иитиигэ киэҥ ис хоһоонноох тэрээһиннэрэ үлэ былаанныахтыах ыытыллар.

Ол курдук, Кыайыы 65 сылынан история предметин ыйын чэрчитинэн тохсунньу бүтүүтэ "Чурапчы буойун учууталлара 1941-45 сс." диэн темаҕа научнай-практическай конференция бастакы түһүмэҕэ ыытылынна. 20 дакылаат киирдэ. Директоры научнай-методическай үлэҕэ солбуйааччыта Е.Е.Николаева иилээн-саҕалаан ыытта.

ИНТЭРИЭҺИНЭЙ КОНФЕРЕНЦИЯ

Оскуола историятын үөрэтэр музей (директор А.Е.Гордеева) матырыйаалын туһанан, эбии кордоон сэрии иннигэ уонна кэнниттэн учууталлыы сылдьыыбыт 30 киһини булбуттар. Иитэр үлэҕэ проектнай технологияны туһанан көрдүүр-чинчийэр үлэҕэ бүттүүн кылаас оҕото кыттыыбыта хайыыллаах суол. Конференция үс сүһүөҕүнэн: альп, орто, үрдүкү, тэрилиннэ. Альп сүһүөх кылаастар төрөппүт, учуутал, үрдүкү кылаастар кылаас салайааччытынан оскуола, кыраайы үөрэтэр музейдар матырыйаалларын, дьиэ кэргэн архыыптарын туһанан үлэлээтилэр. Кыраларга 4-с кылаас коллектива (учуутал Е.И.Попова) ирдэбилинэн химик буойун-учуутал "Хорсунун иһин", "За боевые заслуги" мэтээллэрдээх А.Г.Захаров чаҕылхай олоҕун билсэн, үөрэппит оҕолорун (Д.С.Попова, А.Н.Кривошапкина, М.Р.Сысолятин, Е.Н.Смирникова) көрдөөн, дьиэлэригэр сылдьан ахтыы ылбыттар, хаартыскаҕа түһэрбиттэр. 8-с "а" кылаас үөрэнээччитэ Ира Оконешникова (салайааччы Д.Н.Яковлева) 1941 с. Москва куорат анныгар кыргыһыы хонуутугар олоҕун биэрбит В.Н.Монастырев, 10-с "а" кылаастан Арсен Монастырев (сал. М.А.Борисова) 1945 с. носилканан тиэллэн, дойдутун булаат, уһаабакка тыына быстыбыт С.М.Сивцев туһунан курутуйа иһиттибит. Урукку оттүгэр бу дьон киэҥник сырдатылла иликтэрэ.

Комиссия оҕолор үүс үлэни толорбуттарын – ахтыылары, документалары, хаартыскалары булбуттарын, электроннай варианнаахтарын бэлиитэлэтэ, буойуннар бойобуой суолларын тоһо кылаллыбыт кэпсэтиллэригэр этии киллэрдэ. Нария Винокурова (5-с кылаас, салайааччы О.С.Слепцова) "Николай Михайлович Еремеев", Гриша Капитонов, Христофор Захаров (6-с кылаастар, салайааччы Н.Г.Захарова) "Буойун-учуутал, аҕа, бэртэхэй киһи Макаров Петр Данилович", Алеша Аммосов (7-с кыл. салайааччы Е.С.Парфенова) "Михайлов Федор Романович", Степа Попов (8-с кыл., сал. Т.В.Илларионова) "Попов Степан Степанович", Сардаана Беляева (10-с кыл., сал. С.И.Еремеева) "П.Е.Спиридонов", Нарыйа Тихонова, Маша Слепцова (8-с кыл., сал. В.Н.Собакина) "Буойун - поэт А.С.Бродников", "Аҕа дойду сэриитин кыттыылаахтарын бойобуой суолларын чинчийээччи, үөйэтээччи И.М.Павлов" диэн үлэлэриэн Махтал суруктары туттулар.

Конференция кыттаччылара бука барыы сертификат ылылар, оҕолор салгыы үлэлиир, бу матырыйааллары түмэн хаһыакка сырдатар, кинигэ таһаартарар баҕалаахтар. Онон оҕолорбут күнү кылааттара кэскиллээх буоллун.

Елена ИВАНОВА,
Чурапчыгаабы норуот үөрэҕириитин музейин үлэһитэ.

АВТОРСКАЙ СЕМИНАР БУОЛЛА

Арыылаах орто оскуолатыгар учуутал сылын көрсө тохсунньу бүтүүтэ СР физическэй культураҕа туйгуна, туйгун категориялаах физкультура учуутала Манасытова Наталья Николаевна "Через ОФП к здоровью учащихся" диэн авторскай семинар тэрийдэ. Киһи үөрүөн иһин, Арыылаах курдук кытыы нэһилиэккэ улууспут 22 физкультура учууталлара кэлэн уопут атастаһан, ирэ-хоро кэпсэтэн тарҕастылар.

Аан тыыы семинар кыттыылаахтарын эҥэрдэлээн туран директор Дь.М.Заболоцкай оскуола үлэтин-хамнаһын билиҥинэрдэ. "Чаҕылыс" фольклорнай ансамбыл сахалыы норуот ырыатынан эҥэрдэлээтэ. Онтон спортивнай саалаҕа Наталья Николаевна аһаҕас уруока, аэробикаҕа, мас тардыһыытыгар дьарык буолла. Эбиэттэн киэһэ Бахсы орто оскуолатын физкультураҕа учуутала Д.И.Оконешникова дьарык ыытан биир идэлээхтэригэр көрдөрдө. Оскуола базатыгар улуустаабы гимназия биир саамай уопуттаах учуутала Н.Н.Романов "Теория и практика в области здоровья" диэн дакылааты аахта, ону таһынан "Среда здоровья – среда развития личности развития ребенка" диэн Н.Н.Манасытова айар үлэтин отчуота буолла. Анал кылааска быыстапка үлэлээтэ. Бу быыстапка биир интэриэһинэй өрүтүнэн Арыылаах нэһилиэгин дьиэ кэргэттэрэ оҕолорун эт-хаан өттүнэн сайыннараҕа дьиэтээҕи спортивнай комплекстары оногобуттара буолла. Бу улуспут үрдүнэн тарҕаммыт идеяны Наталья Николаевна тута олохха киллэрэргэ турунан төрөппүттэри түмэн комплекстары оногоруу саҕаламыта. Семинар кыттыылаахтара бу спортивнай комплекстар суоллаларын ыйдылар уонна биһиги оскуолабыт оҕолоро улуустаабы физкультура олимпиадаларыгар бириистэх миэстэҕэ тиксиллэрин, мас тардыһыытыгар улуус, республика чемпионнара, призердара буолбуттарын кэпсэтилэр. Күннэтэ системалаахтык учуутал, төрөппүт, оҕолор бары күүстэрин холбообуттарын түмүгүнэн үчүгэй көрдөрүү ситиһиллэр диэн сыаналаатылар.

Семинар түмүгэр улуспут физкультураҕа учууталлара Арыылаах нэһилиэгин ыччатын кытта мини-футболга күрэхтэстилэр. Олохтоохтор кыайыыны ситиһэн үөрүүлэрэ өссө үрдээтэ.

Мария ЗАБОЛОЦКАЯ, Арыылаах.

БҮТҮН РОССИЯТААҐЫ НЭҺИЛИЭННЬЭ БИЭРЭПИҺЭ

Быйыл Россия үрдүнэн нэһилиэнньэ биэрэпиһэ ыытыллар. Онно бэлэмнэнэн улууска анал комиссия үлэлиир. Бу күннэргэ комиссия председателэ М.И.Лоскиһ мунньах ыытта, бэлэмнэнии хаамыытын хонтуруолласта. Биэрэпис ыытыллыытын сүрүн эпиэтинэстээх боломуочунайа Н.Н.Хоютанов иһитиннэрии оногдо. Ол курдук, кэккэ нэһилиэктэргэ үлэ хаамыыта быыбанын ыйдылар, манна миэстэтигэр тахсан нэһилиэк комиссиятын уонна дьаһалтатын кытта үлэни былаанныаталлар.

Бэрт сотору буолар Бүтүн Россиятаабы нэһилиэннэ биэрэпиһин үрдүк төрөөбүннээхтик ыытарга дьулуһуоҕун.

Д.П.ЛАЗАРЕВ ТӨРӨӨБҮТЭ 100 СЫЛЛААХ ҮБҮЛҮӨЙЭ

Быйылгы сылга дьоһун дьоммут үбүлүөйдэрэ элбэхтэр. Ол курдук, ытыктыыр кырдьаҕастыт Дмитрий Петрович Лазарев төрөөбүтэ 100 сылын үбүлүөйэ Саха Республикатын Правительствотын комиссиятынан тэриллэн ыытылыа. Улууска эмиэ туспаах комиссия тэриллэн үлэтин саҕалаата.

Дмитрий Петрович Лазарев улууска онорбут өнөтө үүс. Билигин ыытыллар мелиоративнай үлэлэр саҕаланыыларыгар кини турара, аны суол тутуутун аҕыннахха, Сылаг, Дириҥ, Мыйдаҕайы, Мырыла хайысхаларыгар күүсү үлэлэбит. Онон биһиги Чурапчы дьоно-сэргэтэ ыытыллыр кинибит төрөөбүтэ 100 сылын үрдүк таһымнаах ыытарбыт ирдэнэр. Элбэх дьаһал ылылларан суол тутуутугар, быыһыттары онорутта үлэлэнии саҕаланыахтаах. Ону таһынан Дмитрий Петрович сырдык аатын үйэтитэн кинигэ тахсыахтаах, Дириҥнэ паааматынныык - бюст оногоҥуллуохтаах.

Биһиги хаһыаппытыгар Дмитрий Петрович Лазарев сүгүн үлэтин, дьону кытта үтүө сыһыанын туһунан ахтыылар былаанныахтык тахсыахтара, киэн тутта аатын аатыыр кинибитин бар дьоммутугар сырдатыахпыт.

"СО" корр.

Сыттыы боппуруос

КЭНЧЭЭРИБИТИН КЭҐИННЭРИМЭҢ ДУУ...

Бу аастыт ый бүтүүтэ, Чурапчы улууһун кылбэйэр киинигэр - Чурапчы нэһилиэгэр арыгы атыыһын саҥа сиргэ тэрийии сорунуулаахтык саҕаланна. Кэккэ предпринимателлэр улуус уонна нэһилиэк дьаһалтатыттан кэҥүлэ суох, быһаччы куоратыттан кэҥүл ылан "дьааттаах аһылы утаҕы" дилэтиигэ үлэлээн эрэллэрин истэ-билэ сылдьыбыт.

Бу маннык арыгыны дэлэйдик атыылааһын биһиги спортивнай улууспутугар сатаммат быһыы - майгы буоларын барыы өйдүүргүт буолуо. Олох аҕыйах сылынан "Маҥаараы оннооуларын" чел туруктаах, ыраас нэһилиэктээх көрсүөктээх дьон, бытыылкалар быыстарыттан көрсөбүт дуо? Манна-биһиги олохтоохтор санаабытын этэн, утаҕарбыт иннадаах буолуохтаах. Улууспут кылбэйэр киинигэр арыгы атыыһын өссө аҕыйатыахха, биирдиилээн предприниматель арыгы атыылыырын бобуохха, хааччахтыахха диэн этиини олохтоохтор улахан астардаа өйүүр буолуохтаах. Ону түмэн депутаттарбыт, талбыт баһылыктарбыт иннүө үлэлэстэхпитинэ табыллар. Эйиги санааҕыт хайдаҕый? Холобур, "Киин" түөлбэ олохтоохторо арыгы атыыта дэлэйиитин утаҕар сурукка суруйан нэһилиэк дьаһалтатыгар тиэрдэн турабыт.

Арыгы атыыта наһаа дэлэйдэҕинэ, бастатан туран, ыччаппыт сутуллар. Онон, убаастабыллаах предпринимателлэр, кэскиллээх кэнчээрибитин кэҥиннэримэҥ дуу, арыгыттан сайдыыбытын баттаваҥ. Арыгыттан, пивоотэн атын салааҕа өйүгүн-санааҕын салайан чэчирии сайдыҥ, үтүөнү үкэтиҥ.

Бар дьоммут бу сыттыы боппуруоска бэйэҥит санааҕытын суруйан сырдык санаа турутуурарыгар көмөлөһүҥ, ойоон.

"Киин" түөлбэ олохтоохторо: А. И. Александров, Н.Н.Хоютанов, Г.Э. Кузьмин, С.П. Поноварев, С.Г. Александрова, Л.М. Григорьева.

Улуустааҕы гимназия тэриллибитэ 15 сыла

УЧУУТАЛ СЫЛА АҺЫЛЫННА

//Өркөн өй уйатыгар

Чурапчыла 1995 сылтан дьоҕурдаах, талаанныах оҕолору дириҥэтэн үөрэтэр сылтан улуустааҕы гимназия аҥыллыбыта. Маҥнайгы директорынан история учуутала А.С.Иустинова (билигин СР Наукаҕа уонна профессиональнай үөрэхтээһиҥнэ министри солбуйаччы) гимназия сүҥүөҕэр туруутугар, үүнэн-сайдан, республика биир биллэр үөрэх кыһата буола үүнэригэр сүҥкэн кылаатын киллэрбитэ. Гимназияны кэккэ сылларгa 450-н тахса үөрэнээччи, ол иһиттэн 31 оҕо кыһыл комус, 64 үрүҥ комус мэтээлинэн бүтэрбиттэрэ. Оскуоланы бүтэрэ-ччилэр Россия, республика үрдүк үөрэх кыһатыгар үөрэнэ, сорохтор бүтэрэн, республика араас улуустарыгар үлэлии-хамсыы сылдьаллар. Билигин гимназия Олоҥхо педагогикатынан "Тумус кыһа" бырайыагынан үлэлээн, бары өттүнэн сайдыылаах, ситиһиилэх оҕону иитэр-үөрэтэр.

Гимназияҕа Учуутал сылын аҥыы үөрүүлэх күнэ олунньу 15 күнүгэр буолан ааста. Күүс 3 чаастан ветеран-учууталлары эбэлэри, эһэлэри чэстээһин буолла. Маанна алын сүҥүөх кылаас учууталлара "Гражданскай кылбаа" бөлүх хаһаайына, Чурапчы нэһилиэгин Бочуоттаах гражданина Спартак Николаевич, "Мин маҥнайгы учууталым" бөлүх хаһаайына Анастасия Степановна Чичигинаровтар, Кытаанах орто оскуолатыгар директордаабыт, история учуутала, "Россия үтүөлэх фермера" аат хаһаайына Иван Пономарев, нуучча тыла учуутала, "Учууталлар учууталлара", старшай учуутал Анна Баранникова, алын сүҥүөх кылаас, педагогическай үлэ ветерана Наталья Карпова, математика учуутала, педагогическай үлэ ветерана Аграфена Санникова, алын сүҥүөх кылаас учуутала, РФ үтүөлүүн учуутала Галина Пинигина, нуучча тыла учуутала, старшай учуутал, библиотекарь-педагог Розалия Попова кыттыыны ылыллар, "төгүрүк остуола" иһирэх истиг тылларынан сааналарын уллаһиннилэр, гимназияҕа махталларын тиэрдилэр.

Салгыы бырааһынныык үөрүүлэх чаана фанфар тыаһынан дорҕоонноланан, "Алиса" оҥ образцовай ансамбль дуэта "Маҥнайгы учуутаалар" ырыатынан саҕаланна. Оскуола умнуллубат сылларын туһунан үһүллүбүт кинаалэр урукку сыллары саҕаттылар. Учуутал сылын ере көтөҕүллэн эҕэрдэлии Чурапчы нэһилиэгин депутаттарын Муниципаалтан председателэ, "Чурапчы суоллара" ААО директора Ф.С.Чичигинаров, улуустааҕы үөрэх салалтатын начальнигын солбуйаччы И.П.Любимова, научнай-методическай отдел начальника В.Е.Макарова, "Үөрүү" эбии үөрэхтээһин отделын начальника С.В.Тобохов, гимназия төрөппүт комитетын председателэ В.С.Христофорова уода кэллилэр.

Үөрүүлэх түгэнэ ветеран-учууталлары эбэлэри, эһэлэри чэстээһин буолла. Ветеран-учууталлар аҕаттарыттан Иван Пономарев оҕолорго төрөөбүт тылбыт суолтатын билиэхтэн туран, баҕа санаатын тиэрдэ. Эҕэр учууталлар аҕаттарыттан улуустааҕы "Эҕэр педагогтар" түмүүлэрин салайааччыта Таисия Барахсанова ветераннары эҕэрдэлээн туран, кинилэргэ махтал тылларын аналаата. Салгыы гимназияҕа үлэлии сылдьар учууталлары туһунан эҕэрдэ тылларынан араараан чэстээтилэр. Эҕэр учууталларга гимназия "Ыгыс сүбэ" түмсүүтүн салайаччыта А.П.Федорова алгыс тылын тиэрдэ. Оскуолаҕа үлэлии сылдьар педагогическай династия учууталлара: Алексеевтар династиялариттар - нуучча тылын учуутала СР үөрэҕириитин туйгуна А.Н.Осипова, Тарабукиннар династиялаларыгар - СР үөрэҕириитин туйгуна П.П.Смирникова, Сидоровтар династиялаларыгар - улуус Муниципаалтан председателэ, СР үөрэҕириитин туйгуна В.В.Гуляев, технология учуутала Н.А.Гуляева бэлиэтэнилэр. Гимназия дьаһалтатын профкомун председателэ П.П. Захаров, "Ситим" төрөппүттэр уонна учууталлар общественнай тэриллэлэрин президиэнэ С.Д.Попов эҕэрдэлээтилэр.

Түмүгэр гимназия директора, педагогическай наука кандидата, СР үөрэҕириитин туйгуна М.А.Манасытова 2010 сылы гимназия үрдүк ситиһиилэрдээх көрсүбүтүн бэлиэтэлэн туран, Учуутал сылыгар старт биллэрэрин кытта элбэх чуораан тыаһа ыҥырыллыбыт түстэ, араас өҥнөөх шар, фейерверк үөрүү-көтүү дорҕоонуолуннан ыһылла түстүлэр. Бу үөрүүлэх бырааһынныык "Арылхаана" фольклорнай ансамбль, уолаттар хордарынан ырыа-тойук дорҕоонуолуннан, "Дьиэрэнкэй" оҥ үнкүүтүнэн үрдүк таһымнаахтык ааста. Учуутал сыла саҕаланна!

Любовь ПЕРМЯКОВА.

Ийэ тыл уонна сурук-бичик күнүнэн

Олоҥхо - норуот тылынан уус-уран айымныытын чыпчаала, саамай үрдүк көрдөөҥ. Олоҥхоҕо ийэ тылбыт сүөгэй-сүмэтэ барыта иҥэн сөҥө сылдьар. "Саха киһитэ оһоҕун иннигэр олордо да олоҥхоһут, оҕуһун миннэ да ырыаһыт",- диэн мөкөҕө эҥэттэр. Хаҥыык баҕарар норуот, омук тылынан тыынаах. Тыл баар - бараммат баайбыт-дуолбут. Төрөөбүт төрүт тыл сүрэҕи-быары ортотунан сайан киирэр, кыыһырбыт уоҕу уҕарытар, үөрбүт санааны өссө күүркэтэр, ыалдьыбыты эмтиир, үтүөрдэр ураты альытаах. Хас биирдии көлүөнэ норуот муудараһын тылынан-өһүнэн хоһуйан кэнчээри ыччакка тириэрдэр аналлаах. Республика үрдүнэн Ийэ тыл уонна сурук-бичик күнүн анаан-минээн бэлиэтиирбит олус астык. Норуоппутугар ийэ тылы үрдүктүк тутар дьон баалларын тухары биһиги саанабыт бөҕөх, күүстээх буолуоҥ.

ОЛОҤХОҐО САХА МУУДАРАҺА СӨҤӨ СЫЛДЬАР

(ИНТЕРВЬЮ)

Онтон биирдиилэрэ нэһилиэктэргэ төрөөбүт тылы, сохоҥоҥу өрө тутар, араас үлэни ыытар дьон аҕыйаҕа суохтар. Олортон биирдэстэриэн Хоптоҕо нэһилиэгин Бочуоттаах гражданина, үлэ ветерана, 82 саастыгар үөскэммит ытык кырдьаҕаһы, олоҥхоһут Николай Петрович Тарасовы аатыахпын баҕарабын. Салгыы кинилиин олоҥхо туһунан атах тэҥэн олорон сэһэргэһиэҕин.

– Николай Петрович, кэнсиэптибитин саха ос хоһоонуттан саҕалыахха. "Кырдьаҕаһы хааһахха хаалыы сылдьан сүбэлээт" диэн этэллэр. Кыра эрдэхтиттэн олоҥхону истэн кэлэҕиҥ дии. Төрөппүттэриҥ туһунан кылгастык кэпсиэн дуо?

– Ийэм этэрбэс тигэ олорон ыллыыра, сүрдээх үчүгэй куоластаах эбитэ үһү. Улуу Кулаковскайдыын удьуордаах биир Ийэм аата Нууччахаан Миитэрэй диэн Кыра оҥ сыырыттаҕына Оччокуй диэн аатталлара. Ийэм Анастасия Дмитриевна Таатта Тыараһа нэһилиэгэр олорор Игнатьевтар кыыстара. "Өлөөһө диэн биһи төрүппүт", – диирэ ийэм, ону мин аахайбат да этим. Онтон аҕам Петр Игнатьевич Тарасов Бийиэ кыра эрдэхтиттэн олбүүгэ.

– Төрөөбүт төрүт тыл киһиэхэ ийэтин эмиийин үүтүн кытта сайан киирэр ураты альытаах. Ийэ тыл киһини арааччылыыр күүстээх. Мэнэ киһи ыалла да олоҥхолоон барбат, ыллыы да ыллаабыттыан-туойбутунан барбакка, онон ити дьоҕур туохтан эрэ силис тарпыт буолуохтаах.

– 1952 сылааххы күүн армиэҕэ сулууспалыы барбытым. Онон ити сыл Алтай кыраайыгар Бийск куораҕа тиийэн кэлбитим. Онтон салгыы Москва таҥыстар Истра куораҕа сулууспалаабытым. Армиэҕэ сорохтор саха этим. Төрөөбүт тылбын наһаа ахтарым. Ол иһин испэр киниэйэн ыллыы сылдьарым. Араас омук барыта баар эбэ. Ленинград куораҕа устудьуоннуу сылдьан аан бастаан Николай Сафонов диэн оһуохайдыыттан бүлүүлүү оһуохайдыырга үөрэммитим. Москваҕа Тимирязевскай академиэҕэ үөрэнэр кэмиэхэ артыыстары кытта алтыстыбытым. Анастия Ильина, Юрий Платонов, Мария Николаева, Александр Самсонов барыа ырыаны ыыллыы сылдьыбут дьон үөрэхтээрэ. Ол сылдьан мин эмиэ сахалыы туойар буолбутум. Ити үөрэнэр сылларбар Верховнай Совет 20-с сыҥнэ буолбута, Саха сирэйиттэн улахан делегация кэлбитэ. Суорун Омоллоон, Амма Аччыгыйа уода. Бааллара. Онно Саха сирэйиттэн сылдьар устудьуоннары кэрсэн Верховнай Совет дьиэтигэр ыалдьыттаппыттара. Онно Николай Сафоновтыын оһуохайдаатыбыт. Үһүс этэҥэ оһуохайдаабыппыттар үөһэттэн люстралара таммалаан барбыттарын өйдүүбүн, ол иһин аллара этэҥэ түһэн оһуохайдаан диэн кэрдиспүттэрэ. Дьэ, онно аан бастаан улахан публиканы оһуохайдаабытым. Онтон чураччылар барыа оһуохайдыыллар эбит диэн буолбута. Ол иннинэ оһуохай диэни эппэт, ырыа ыллаабат, дьөрү мунньахха да тыл эппэт дии диэн этим. Онтон үөрэхтэн бүтэрэн сайан дойдубар кэлиибэр ыҥыах үтүнэ эта. Онно ыҥыаҥы тэрийэр комиссия председателиэн тальыллыбыттым. Онтон 1995 с. И.Т.Тимофеев – Теплоухов төрөөбүтэ 125 сылыгар аналлаах ыҥыахха сценаҕа аан бастаан олоҥхоһут быыһыттыынан тахсыбытым.

Николай Петрович олоҕун арыйыныын Екатерина Михайловнаны биэс оҕолоохтор, тоҕус сиэн эҥэлэрэ, эбэлэрэ. "Сурахтар сөҥнүт сааналарын" диэн 2005 с. Дьокуускай куораҕа оҕолоро кэнниэ оттон таһаартарбыттара. Ити кинигэҕэ Николай Тарасов хоһоонноро, ахтыылара киирбиттэр. Итиэннэ би этиэ-бүрүөкүн этиэхэ, кини оҕолорун, уоттаһыыларын оҕолорго, олус чэгиэн кэпсиэ.

– Николай Петрович, оҕолору кытта куруутун алтыһаҕын, кинилэргэ олоҥхону үөрэтэҕин. Тоҕо сыстан үөрэхтээрэй?

– Оҕолор сүрдээҕин ыллыыллар. Оскуолаҕа, уһуйаанна куруутун сылдьан үөрэтэбин, олоҥхолуубун. Олоҥхо сайдар кыахтаах. Ону сайыннарыыта элбэх дьарык иннэ. Хайахсыыка Герасимовтар курдук дьарыктыыр учууталлар аҕыйахтар. Ким сөбүлүүр, ол кини дьарыктанан сөп. Баҕарар киһи бэйэтэ буолан дьарыктанар. Үөрэтэрпин ыллыыр уонна өссө салгыы барар. Олоҥхоҥу сэнэрхоччи, истэччи суох. Кыайан тулуйан истибэттэр. Урут радио, телевизор суох кэмнэр дьон сэргэн истэллэрэ. Онтон билигин күрэхтэһиилэргэ кыттааччылар бэйэбит эрэ буолабыт. Сэнэрэн туораттан кэлэн истэччи аҕыйах. Олоҥхоҕо саха омук муудараһа, философскай өйө-санаата, үрдүк идеята баар диэн бэйэм өйө санаабыт.

– Ырыаһыт да, олоҥхоһут да толорор ньымалаах буолар. Эн олоҥхону хайдах үөрэтэҕин?

– Бастаан ис хоһоонун аҕарбын. Онтон көрчиктэрэ араарабын. Хоһоонун ааҕабын. Онтон кэрчиктэрэ аараабын. Хоһоонун, бухатыыр сирин-уотун, кэстүүтүн, дьүһүнүн-бодотун. Ону олоҥхоһуттар уу сүүрүгүн курдук ыытан иһаллар. Тыл кэбиэн бэйэтэ сиэтэн илдьэ бэрэр. Тыл баайа киһиэхэ баар буолуохтаах. Ордук сөбүлэҥ Тойон Дьаҕарыманы толоробут.

Бу кэлэс сөрүө өрө олорор хоһоонноох дорҕоо Екатерина Михайловна кэрэхсиэн туһунан: "Бэйэтин ис кутаар олоҥхото баар дии саныыбын. Олоҥхону кыра сылдьан истибит буолан барытын шадьа сылдьар", - диэн кэпсиир. Бэйэтэн эттэхпэ, Николай Петрович олоҥхолуурун өйдүүн-саныыбын, сурахтаах-дуоналыын өйдөр-үбүүр, кинэтэ кэрэ-хаан буолар киһи кини.

– Сценаҕа тахсарыгар долгуйаҕын дуо уонна олоҥхону эмтиир аналлаах диэллэр дии. Ону туох дии саныыбын?

– Аан бастаан долгуйуу син-биир баар буолар. Онтон сценаҕа тахсан олоҥхолоон бардахха долгуйбутум хаана

"Киһи диэн олоҕуттан, киһи диэн майыгыттан, киһи диэн дьарыгыттан", – диэн Николай Петрович этиитинэн кэпсэтиибитин түмүк үүбүт.

Аграфена КУЗЬМИНА.

ГАИ иһитиннэрэр

ТРАНСПОРТ ИҺИН ТӨЛӨБҮР УЛААТАР

Чурапчы улууһун Ис дьыалаҕа отдельын ГАИ отделениета саҥа начальниктаана. Милиция капитана Анатолий Петрович Дьячковскай - Амма улууһун Алтан нэһилиэгиттэн төрүттээх. Манна ананыан иннинэ Нам улууһун ГАИ отделениетыгар административнай практика инспекторынан 10 сыл үлэлээбит. Саҥа начальник нэһилиэннэҕэ бастакы тахсыыта транспорт иһин төлөбүр улаатыытын туһунан биллиһиннэриитэ буолар.

2009 с. тохсунньу 27 к. 374 №-дээх федеральнай сокуоҥҥа олоҕуран, 2010 с. тохсунньу 29 күнүттэн госпошлина кэмэйэ улаатта. Ол курдук:

– транспортнай средстволар государственнай регистрациялаарын иһин, маны таһынан массыынаҕа регистрационнай нүөмэри биэриини кытта сибээстээх атын да дьайыылар иһин, ол иһигэр сүппүт эбэтэр эргэрбит нүөмэри саҥардыыра – 1500 солк. (бу иннинэ 400 солк. этэ);

– мототранспортнай средство, прицеп, трактор, самоходнай массыына регистрационнай нүөмэригэр, ол иһигэр сүппүт эбэтэр эргэрбит нүөмэри ылыыра – 1000 солк. (урут 200 солк. этэ);

– транспортнай средство паспорын биэриигэ, ол иһигэр сүппүт эбэтэр эргэрбит паспоры саҥардыыра – 500 солк. (урут 100 солк. этэ);

– транспортнай средство регистрациятын туһунан сибидиэталистибэни биэриигэ, ол иһигэр сүппүт эбэтэр эргэрбит сибидиэталистибэни биэриигэ – 300 солк. (урут 100 солк. этэ);

– урут регистрацияламмыт транспоры кылгас болдьоохо регистрациялааһын иһин – 200 солк. (урут манныкка пошлина суох этэ);

– транспорт паспорыгар уларытыыны киллэриигэ – 200 солк. (урут 20 солк. этэ);

– транспорта "Транзит" регистрационнай бэлиэни биэриигэ, ол иһигэр сүппүт эбэтэр эргэрбит нүөмэри уларытыыра: массыынаҕа – тимиртэн оноһуллубукка: 1000 солк. (урут 400 солк. этэ), мотоциклга, прицепка, тракторга, самоходка – тимиртэн оноһуута – 500 солк. (урут 200 солк. этэ), кумааҕыттан оноһуута – 100 солк. (урут 50 солк. этэ);

– босхоломмут номернай агрегатка сибидиэталистибэ биэриигэ, ол иһигэр сүппүт эбэтэр эргэрбит сибидиэталистибэни уларытыыра – 200 солк. (урут 50 солк. этэ);

– техникэҕэ барыыга толуон биэриигэ, ол иһигэр сүппүтү эбэтэр эргэрбити уларытыыра – 300 солк. (урут 30 солк. этэ);

– техникэҕэ туһунан аан дойдутаабыы сертификаты биэриигэ, ол иһигэр сүппүтү эбэтэр эргэрбити уларытыыра – 300 солк. (урут пошлина суох этэ);

– национальнай водительскай дастабырыаныаны, тракторист-машинист (тракторист) дастабырыаныатын биэриигэ, ол иһигэр сүппүтү эбэтэр эргэрбити уларытыыра: кумааҕыттан оноһуллубукка – 400 солк. (урут 100 солк. этэ), пластиковай матырыйаалтан оноһуллубукка – 800 солк. (урут 200 солк. этэ);

– аан дойдутаабыы водительскай дастабырыаныаны биэриигэ, ол эбэтэр сүппүт эбэтэр эргэрбит дастабырыаныаны уларытыыра – 1000 солк. (урут 100 солк. этэ);

– транспоры ыытыыра быстах кэмнэ бэриллэр конгулга, ол иһигэр сүппүтү эбэтэр эргэрбити уларытыыра – 500 солк. (урут 60 солк. этэ);

– транспортнай средство туруга ирдэбилгэ эппиэттиирин туһунан сибидиэталистибэни биэриигэ, ол иһигэр сүппүтү эбэтэр эргэрбити уларытыыра – 500 солк. (урут 50 солк. этэ);

– таһаҕаны таһыынан дьарыктанар транспортнай средствоҕа суолтан айаннатыырыгар анал көҥүлү биэриигэ (аан дойдутаабыы таһаҕаны таһыынан дьарыктанааччылартан уратыларга): кутталлаах таһаҕаска – 800 солк. (урут 400 солк. этэ), ыарахан ыйааһыннаах уонна (эбэтэр) улахан кэмэйдээх таһаҕаска – 1000 солк. (урут 500 солк. этэ).

Маны сэргэ техникэҕэ онгоруута эбэтэр техникэҕэ болдьоҕун уһатыыра, транспорта кутталлаах таһаҕаны таһыыра көҥүл туһунан, аан дойдутаабыы суолта айаннаабын кытта ааччытын туоһулуур араарар бэлиэни, физическэй сирэйгэ водительскай дастабырыаныаны ылбытын туоһулуур ыстыраапканы биэриигэ, тракторист-машинист (тракторист) дастабырыаныатын эбэтэр транспоры кылгас болдьоохо ыытарга көҥүл ылыыра, бырааба (право) ылыыра экзамен туттарыыра бэриллэр сибидиэталистибэҕэ госпошлина суох буолар. Госпошлина туспа квитанцияланан эбэтэр хас биирдии төлөбүрэ туспа платежнай поручениенан төлөнөр.

АЛДЬЯЧКОВСКАЙ,
ГАИ отделениетын начальника, милиция капитана.

ИДьО оперативнай иһитиннэриитэ

Үнүйаанҥа сааланыы

Олунньу 8 күнүгэр Бахсы нэһилиэгин олохтоохор гр. Н. отделга эрийэн олохтоох үнүйаанҥа гр. Б. саалаах киирэн күлүгэннэҕэнин таһаарбытын туһунан иһитиннэриигэ киирдэ. Матырыйаал уоруоллар.

Оҕо сүгүн

Олунньу 8 күнүгэр сокуоннай сааһын сигэ илик С. дьиэтиттэн тахсан баран кэлэ илигин туһунан олунньу 11 күнүгэр дьиҥуурунай чааска биллэрии киирдэ. Дьыала прокуратураҕа барда.

Оҕо үлүйүүтэ таҕыста

Олунньу 12 күнүгэр кини балыыһа хирургическай отделениетыттан кинилэргэ Хадаар нэһилиэгин олохтоохор, 3 саастаах Д. икки илиитин уонна кулгаахтарын үлүтэн киирбитин биллэрдилэр. Дьыаланы сокуоннай саастарын туола илик оҕолор бөлөхтөрүн инспектордара үөрэтэллэр.

Кини эчэйдэ

Олунньу 14 күнүгэр хирургическай отделениеҕа транспорыынан сылдьан саахалланыы түмүгэр Чурапчы нэһилиэгин олохтоохор гр. Б. оттүгүн тоһутан киирдэ. Бэрэбиэркэ үлэтин ГАИ сотрудника ыытар.

Миэрэҕэ тардыллыыллар

Олунньу 1-7 күннэрин хабар болдьохо кыра күлүгэннэҕэнин иһин 3 кини административнай миэрэҕэ тардыллыыллар. 23 кини общественнай сиргэ арыгы испит туруктаах сылдьан дьиҥуурунай чааска аҕыллыыллар.

Дьиҥуурустубаҕа бу күннэргэ тахсаллар:

Олунньу 17 күнэ – УФКУ, сир реформатын комитета.
Олунньу 18 күнэ – "Саҥа олох" РИХ.
Олунньу 19 күнэ – "Маарыкчаан" ПО.
Олунньу 20 күнэ – Роспотребнадзор.
Олунньу 21 күнэ – "Одно окно" МУП.

Ис дьыала отдела.

Тыл - солайааччыга

ҮЛЭ БАРЫ ХАЙЫСХАНАН БАРАР

Улууска эмбэх үлэһиттээх, улахан материальнай-техническэй базалаах биир тэриллэкэн кинн больыыһа буолар. Бу тэриллэ кылаабынай быраас Коркин Александр Иннокентьевич салалтатынан үлэлиир. Национальнай бырайыактарга былаанныах үлэ ыытыллар, сайдыы тэтимирэр кэмнэр доруобуйа харыстабылын эйгэтэ биһиги улууспутутар үлэтэ-хамнаһа хайдах бара турарый? Онуоха кылаабынай быраас эпиэттэри биэрэр.

– Александр Иннокентьевич, кадр барыта быһаарарынан, итти чааһыгар биллиһиннэриттэн кэсэтиибитин саҕаларыгар тыл көтөҕөбүн.

–Быраас уонна орто медицинскэй персонал өттүнэн күн бүгүн 100 бырыһыан хаарыллан олоробут. 2 акушер-гинеколог идэлээх эдэр специалистар биһиэхэ интернатураҕа кэлэллэрэ күүтүллэр. Терапевтар, хирурдар, участковай быраастар, лор, невропатолог, психиатр, нарколог, эндокринолог, онколог – барыы баалларбыт. Окулист-быраас чааһыгар кыһалҕалаахпыт. Үөрэппит специалистыт атын үлэҕэ көспүтэ, онон саҥа кинини анал үөрэхтээх ыытарга дуогабардастыбыт. Терапевт-быраастарбыт Хабаровскай куораттаа, медицина национальнай институтугэр эбии курстарга бардылар. Быраас үөрэҕин ылбыт кэйи бастаан саҕалааһын специализацияны аах, онтон анал курска үөрэнэн сертификат ылар, салгыы лицензированиеҕа үлэлэһэр. Онон дьиэнэх быраас аатын ылар уустуктардаах.

Саҥа дьыллан тэриллэбит салалтатыгар кылаабынай быраахы тэрийэр-методическай үлэҕэ солбуйаччыган Селалищева Александра Васильевна, техническэй кинн директорынан Слепцов Дмитрий Ильич ананнылар.

– Национальнай бырайыактарынан үлэни сырдат эрэ.

– Демографияттан саҕалыахха. Бу политика 2006 сылтан ыытылларынан, ол кэмтэн түмүгү биһиэннэрдэххэ, 2006 сылга 308 оҕо төрөөбүтэ, 148 кини өлбүтэ, 2007 сылга 401 төрүүр, 193 өлөр, 2008 сылга 367 төрүүр, 178 өлөр, ааспыт 2009 сылга 405 оҕо төрөөтө, 179 кини өлөн туораата. Кини төрөөһүнүн, өлүүтүн сыыппараларын биһиги мэлдьи контуруолга тутабыт, бу үлэбит биир сүрүнэ буолар.

Материальнай-техническэй базаны хаҥатыыта эбэх үлэни ыытыбыт. Ол курдук, Мындаҕайыыта участковай больыыһа, оскуола-интернакка медпуун тутулуннулар. Болтогоор, Чыаппараҕа, Диринҥэ больыыһалар дьиэлэрин ремуонноэнин үлэлэрэ ыытылыннылар. Киинэҥэ хоҥтуора дьиэтэ, 2 гараж үлэҕэ киирдилэр. Сотору кэмнэн Одьулуунҥа, Чакырга больыыһа дьиэлэрэ киирэллэри туралларын 2006 сылга суһал көмө отделениетыгар "Тазель" массыына кэлбитэ. 2007 сылга 3, былырыын 2 "Суһал көмө" массыынналара кэлбиттэрэ.

Родовой сертификат харчытынан оҕо уонна акушерскай отделениеларга саҥа оборудованиелар ылылыннылар. Онтон саамай улаханнаан фетальнай монитор буолар, ол эбэтэр ийэ иһин иһитиэр оҕо туругун көрөр аппараат. Дьахталларга уонна оҕолорго аналлаах эмтэр, кислороднай концентратор ылылларыттара. Сертификаттан сорох суума оҕолору, дьахталлары көрүүгэ, төрөөһүнүгэ кыттыбыт медперсоналга бэриллэр. Бу харчыны тыырыыга компьютернай программанан сирдэтэбит. Акушер-гинекологтарбыт УЗИ аппараатынан үлэлиигэ анал үөрэҕи бардылар.

Лабораториҕа 17 оборудование эбии кэлбитэ. Быар, бүөр биохимическай анализтара оноһуллар буоллулар. Иккэ, хаанна саахар баарын-суоҕун быһаарар 12 аппараат нэһилиэктэр больыыһаларыгар анаммыттар. 6 электрокардиограф, 2 фиброгастроскоп, 1 маммограф кэлбиттэрэ.

Сыл аайы Гепатит В утары вакцина кэлэр. Босхо вакцинациянан анал контингент хабыллар. Онно хааны кытта үлэлэһэр медперсонал, былаан быһыытынан оҕолор, биирдиилээн дьон киирэллэр. Краснуха, грипп, полиомиелит вакцинациятыгар былааммытын толорон иһэбит. ВИЧ-ка сылга 1 тыһыячаттан тахса киһини көрдубут. Гепатиккa сылга 1,5 тыс. киһини көрөн олоробут.

Сыл аайы 700-800 киһини диспансеризация программатынан көрөбүт. Быйыл 600 киһини көрүүхтүүхпит. Манна кэһилиэннэҕэ үлэлиир барыа арааката хабыллар.

Медицинскай диринҥэтэн көрүү программатынан олоххо буөртулаах үлэлээх дьон хабыллаллар. Ол ыраах айаннаа сылдьар суоппардар, 4 чаастан үһүн кэмнэ компьютерга үлэлиир дьон, кочегардар буолаллар. Сыл аайы 400-500 киһини көрөбүт.

Хамнас. Ааспыт сыл от ыйын 1 күнүттэн ОСОТ-ка (отраслевая система оплаты труда) киирбиппит. Онон үлэһиттэр үрдүк көрдөрүүлэри ситиһэргэ, былааны толоруоҕа кыһаллыллар. Биллиэннэ штаты аччатыы, оптимизация кутталы суох.

– Кэнсэннэг иһин баһыыба. Дьон-сэргэ дорообуйатын туһугар аныыр үлэҥнэгэр үрдүк ситиһиилэри баҕарабын.

Оксана ЖИРКОВА кэпсэтта.

Сүрүүттэн сэрэнин!

Токсикоинфекция – буорту буолбут астан ис сүһүрэр ыарыытын үөһүрүү. Бу ыарыыттан кэм баҕарар, хаһан баҕарар ыалдьыан сөп. Кини буорту буолбут аһы сиэбитин кэнсө биир-иккэ чаас, саамай уһаабыта биир суутка буолан баран, ийэ быһыта тутан ыалдьан, сыптарытан барар. Күнүгэ 3-5, сороҕор 10 төгүл таһаарыан сөп. Температура тахсар, сүрэх эриллэр, сэниэ эстэр. Бу барыта – кини иһигэр ыарыыны көбүтэччи микроб киирбитин түмүгэ. Биллэрин курдук, бу ис ыарыыта сиэкэ эмтэнэллэр, арыйах хоҥутуран аахар.

Маннык түгэнигэ курдаҕы, оҕорбу сыыпытан биир эбэтэр балтараа суутка устата аһыырдан туттуна сатаан, ол оннугар төбө баҕарар уулу иһиэххэ сөп. Уу кини иһиттэн микробтары сайдаан таһаарар, курдаҕы ыраастыыр. Саамай кырата биир ыстакаан саахара суох сылаас уулу кыра-кыратык хас чаас аайы иһиэххэ наада. Кини үөһүрдэҕинэ уонна хотуотун кытары албэх уулу сүтэрэр, ону сэргэ доруобуйаҕа олус наадалаах N 1, С 1, К эмиэ тахсыыллар. Бу хороошуну чалгэр түһэрэргэ ыстакаан уута биир кыра ньуоска туулу суурайан иһиэххэ сөп. Калийы хортуоска эбэтэр моркуоп буспут уутун иһэн төнүннэрэллэххэ сөп. Ону маннык онгороҕут. 2-3 ортоку моркуобу эбэтэр хортуоппуйу улахан тына теркалаан баран 2 ыстакаан тымныы уулу кутан 20 мүн оргутаҕыт. Сойуган, сиидэлэхэ, кыратык туустаан баран иҥэҕит. Маны таһынан курааттан, кюмэтэн, банаантан саахара суох хомпуот онгорон, уутун иһиэххэ сөп. Бэйэтин сиир көҥүллээмэт.

ТОКСИКОИНФЕКЦИЯ

Биир суукка аччыктааһын кэннэттэн тута элбэҕи аһыыр сатаммат, кыра-кыратык 3-4 чаас буола-буола аһыахха наада.

Маҥнайгы күн. Кефир (бифидокефир), хаппыт килиэн, убаҕас уута буспут рис эбэтэр овсянка хаһыылара үчүгэйдэр.

Иккис күн. Үүттэх хаһыылары, сүүдүҥү сымыыты, омлеты сиэххэ сөп.

Үһүс күн. Буспут эти, балыыны, хортуоппуй пюреларын сиэххэ сөп.

Астан сүһүрдэххэ хотуолааһын олус туһалаах, бу кини иһиттэн буорту буолбут ас төттөрү тахсарыгар саамай түргэн көмөнөн буолар. Маннык түгэнигэ курдаҕы мөлтөх марганцовка суурадаһыыллан эбэтэр туустаах, содалаах дуу уулан сайдыыр наадалаах. Төбө кыалларыыннан албэх уулу 3-4 төгүл төхтүрүйэн иһиэххэ наада (2 л). Ыарыһах хотуолуура тохтообот буоллаҕына, ороонто сытан уоскуйара, хаста да диринник тыынара наадалаах. Оргуйбут уулу эбэтэр мяталаах чэйи сойутан иҥит. Сүрэх көбөрүн аҕала сатаан хотуолаан аһарыахха сөп эбэтэр чаас аайы мяталаах чэйи ийэ сатаан, ол кэмолостоҕуонэ валериана настойун баатаҕа сиэнэгэн муннугар сыттатар наадалаах. Ис ыарыытын мулдурутэргэ ийи чаһы хаамыытын хоту массажтыыр, ол кэнниттэн сылаас таҥаһынан угуттуур туһалаах.

Аптекаҕа араас эмтэр үгүстэр. Астан сүһүрбүт буоллахххына, эмиэ ийэ сатаама, ийиг бэйэтэ ыраастанара үчүгэй. Эмп үөһүрүүнү тохтотуо эрэдии иэдэс киирбит микробтары таһаарбат, ол доруобуйаҕа охсуута улахан. Ис ыалдьан бүттэҕинэ "Зверобой" эбэтэр "Кора Дуба" настойун ийиэххэ наада. Бу оттор кини иһин дезинфекциилиэллэр.

Маннык түгэнигэ быраастаҕа көрдөрөр наадалаах:

1. Иниг күүскэ ыалдьар, ыарыыта 2-3 хоҥуктан уһаатаҕына, температура түспэтэҕинэ, күнүгэ 10-тан ордуута тахсар буоллаххына.

2. Хотуолуур 1 күнтэн ордук кэм кэнсө тохтообоҕуна, сатаан уулу иҥит буоллахха, сил хойуннаҕына, иҥит уу барыта төттөрү тахсар буоллаҕына.

3. Тириҥ, хараҕ маҥана аранастыйдаҕына, ньик өнө хараҥардаҕына.

4. Мунурдаах ыалдьар дьиэ сиэнэр буоллахха.

ДЛЬЯКОНОВА,
медицинскай профилактика кабинетын фельдшера.

ЭҺЭРДЭЛИИБИТ!

РФ үөрэхтиэтин туйгунун, "Улуус үөрэхтиэтин сайдыыстыгар кыаллыбыт кыаатын иҥин" бэлиэ хаһаайкатын, "Мичил" үөрүйаан старшай питэҥнитин ***Мария Дмитриевна ВЫРДЫЛИНАНЫ*** *"За доброе сердце и профессионализм" этэллэрин кытаанахтык ааҕыллыбыт!*

Бэрдибэт сана саха ортотун иитиигэ уларыйар айыныылаах үлэни, туйгун дорообуйаны!

"Мичил" читаллаччылэрэ, тиэрэтиэттэрэ, коллектива, социальнай партнеррдара.

* * *

Күнү ***Капиталина Константиновна, Иван Иванович ТАРАСОВТАРЫ, Иван Дмитриевич ТРОФИМОВЫ*** *55 сааскыттыгар истиҥник ааҕыллыбыт!*

Эйиги эйэр саастыгыттан үлэни эрэ ороҥ туман бу үөрүүлүүр кэмнэргэ кэрэбиҥкэлиҥ кэн туттыбыт, үөрүбит, астынабыт.

Бэрдибэт кытаанах дорообуйаны, ситиҥнээх үлэни, дьиэ хэрэҥнитигэр-дьыбар, цус цэрэҥ!

Барыбыт таптабыттыан уоттаан эрэнэр эркинниит, туладьыйбат туладьыныын буолан үйүнүк дьоллоостун олороҕутуттар алгыстыбыт аныыбыт.

Кэрэхтэриит, оҕолороут, сиэннэриит, аймахтарыт Чурапчыттан, Усуйаанаттан Сивцевтэр, Горосовтар, Чаҥыртан Тарасовтар, Адамовтар, Сылаантан Трофимовтар.

* * *

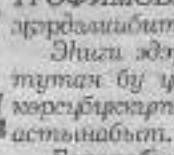

Күнү бэлэм идэлэхтитин, "Туллукчаан" үөрүйаан этнопедагогун ***Ирина Дмитриевна ЗАХАРОВАНЫ*** *туйгунтан үлэ сыаналанан "Саха Республикатын үөрэхтиэтин туйгуна" аатыгар ыытыллыбыт итинник-истиҥник ааҕыллыбыт!*

Кырдьаан оҕолор сахалыы кэпсиэхтэр, сиэрдэхтэр-майгылыах, тоҕоостоох тыл сымнах саҥатын, саха омук быһыытыгар хас тутта ыаатыллыарыгар олук уурустуук. Инникитин даҕаны үрдүк чыпчаллаах дойдаҕа тур, айыныылаах үлэни аартыга арыйыныын, үтүө баҕа сонуун сиэлэн истин, дьиэ хэрэҥнэр ил-эйэ эҥэрдэстин диэн алгыстыбыт аныыбыт!

"Туллукчаан" үөрүйаан коллектива.

* * *

Потребкооперация туйгунун, үлэ ветеранын ***Клавдия Иннокентьевна КОРКИНАНЫ*** *60 сааскын туолбут ыйынан итинник-истиҥник ис сүрэхтиттэн ааҕыллыбыт!*

Бэрдибэт эйэлээх сиэр-үрдүгэр баар бары кэрэни, быыста суох ырааҥ таланы, чэрдэк үөрүү эрэ арыыстастын, ыарыыга ылаарыыга үйүн ыйыыр буоларгар! Оҕолоруҥ, сиэннэриҥ хаҥыллыан үрдэ, сэрэхтиитэ эрэ сыыттыннар!

"Маарыччаан" ПО бырабыыанньата, профкома, ветераннар сэбиэттэрэ.

МАХТАНАБЫТ

Кэрэхсэбиллээх, күүһүнүт Адамов Афанасий Афанасьевичы тиҥэх суолугар атаарар ыарахан кэмнэргэ күүс-көмө буолбут бар дьоммутугар: Чаҥыр нэйилэгин баһылыгар Т.В.Адамовка, баһылык солбуйаччытыгар Н.Н.Ефремовка, буорутар үлэлэбит И.С.Быгановка, И.И.Кириллиҥэ, Н.Н.Григорьевка, А.Н.Сергеевка, ис-тас маһын онорбут Д.И.Еремеевка, А.И.Лебедевка, оҕолорбут биригэ үөрэммит дохтордар, дьиэлэриҥэр, Афоня хаан-уруу аймахтарыгар, эдэйдиҥэр А.Г.Макаровка, таайыгар Г.Г.Кузьминна, балтыгар Аиза Афанасьевнаҕа, нэйилэгинит барыы олохтоохтордар барыа махталбытын тиэрдэбит!

Барыгытыгар үлэҕитигэр-сиэбиҥнэ, чэпчэк-чэбдик дорообуйаны, дьоллоох үйүн олоҕу баҥарабыт.

Кэрэхсэ Сардыана Ивановна Адамова, аҕа кыргына Иван Иванович, иҥэ кыргына Капиталина Константиновна Тарасовтар.

БИЛЛЭРИИЛЭР

2-с изгартыллыы ус хостоох квартира атыылыыр. Сыаната кэпсэтиллэр. **Тел: 42-911.**

* * *

4 топталаах приват атыылыыр. Сыана та 55 тыс. солк. **Билэр тел.: 25-605.**

* * *

"Далбар" такси күн ахсын Дьокуускайга дыыбу таһар (айан эбии төлөбүр-300 солк.), табаарга сылдьар, араас хайыһарга коллективтаах, сайаапкаларынан бэрэр. **Чурапчыга диспетчер: 42-048, МТС-102-29-44, Дьокуускайга диспетчер: Мегафон-369-08-59.**

* * *

Аан дойду дьахталларын күнүгэр анаатах "СҮРЭХТЭР КЭПСЭТЭР КЭМНЭРЭ" биэчэр буолар!

Сэптэх сылдьар кэрэ уолка күүстэах аналдары билсиһии кэмнэстэр ыытыллыбыт. Эйэлээх күүгүллэр: олохтоох нэйилэгинньо күүһүнэн ыытыллыт, үөрүү-бөтөн, сахалыы оскуоллуулар. Кытаанах ыллыахтара Дьокуускай куораттан "Кытаанах" кулуун уолка улуустартан сүрүмнэнэ кулуутуттара.

Буолар сирэ: Маҥэ-Хаҥалас улууһа, Тэҥэлү бөһ.

Сылдьыллар: 2010 с. кулун тутар 6 күнүгэр, 17 ч. 00 мүн.

Билэр тел.: 89241-867-62-14.

Кэлин кэстиэх кыттааччылары ыларгытыгар көрдөһүбүт!

* * *

Күн ахсын "Илин" такси сарсыарда 5 ч., 9 ч., 11 ч., күнүс 14 ч., 16 ч. Дьокуускайга дыыбу таһар. **Тел: 42-777, 711-635, МТС-272-88-10, Дьокуускайга тел: 33-31-86, 74-88-55.**

* * *

Дьаһалтаҕа ыыах арыытын атыылаһабын. Төлөбүрүн тута уу хаҥалаан биэрэбит, нэйилэстэн бөҕөбөт такаан ыыахтыгын. **Тел: 8914-100-13-16, 41-600.**

* * *

СР Дьаҥар-уокка, коммунальнай хаһаайыстыбаҕа ГУП-ун Чурапчыттааҕы филиалыгар үрдүк уоракпаах, үлэ ыстаастаах электрик кааҕа. Онтуу таһаҕаһын аналы уоракпаах, улаатыбыт ыстаастаах, ыйгуллаах электромонтердар наадалар.

Билэр тел.: 42-413.

* * *

Үй уопсай дьаҥар олороччулар болдьоталарыгар!

Российскай Федерация сокуонун №188 Раздел VI Глава 13 олохтоох кыллаах. Чурапчы нэйилэгэр биллэриҥ турутунан 6 ТСЖ тэриллибит.

"Товарищество собственников жилья" – уопсай дьыалаҕа квартираны бас билааччылар биригэ тумсан, сүбэлиэн бас билиилэрин бөлөхтөрө салайаллыыллар. От эбэтэр, бөҕүнү олорор дьиэлэрбитин көрөр-истэр (техобслуживание), тиэйэр – таһар (сантехника, благоустройство) ньыматын тэлэ, толоруу буолар. Дьиэлэрбитин көрөр-истэр тэриллэрин тэлэ, арааһынай капитальнай өрөмөөнү ыытыы, уопсай олорор дьиэбит усулуобуйатын туоларыы бөҕөбит ирдэбиллэрэ буолар.

Талбыт көрөр - истэр тэриллэбит (обслуживающая организация) улэлэрэ - хамаанда, ТСЖ бөлөҕэ хонтуруоллуур уонна толору хаачыстыбатын тутуһар буолар. Хас биирдии олохтоох бу тэриллэ улэлиэн - хамаанда хонтуруоллуур кыахтаах.

Олохтоохтор уопсай мунньахха хаанын дьыалҕа капитальнай өрөмөөнү ыыталларын бөлөхтөрө быһаараллар. Бу быһаарыныы түмүгүнэн ТСЖ председателэ эбэтэр управляющайа документаларын хомуйан анал программаҕа киирэн үп ылары туруорсар. Бу үп аналыгар валюрыйыллар үлэ ыыппыллыыллар аналын кэлэхтэх. ТСЖ-лар хаҥалбыттара тэриллэн нэйилиэк дьаһалтатын эрдэ хонтуруолуттар улэлэн сылдьаллар. Бу тэриллэ ТСЖ-лар уопсай үлэлэрин түмэлэннэ, уопсай дьиэ олохтоохторун квартираларын хомуйуу, уопсай организационнай улэлэрин ыытар. Бу ыытыллар улэни барыы өйдөөн, түмсэн, ылыһан салгыы олох туруутуттар ыаллыан улэлиэхтэрин диэн эрэнэбит.

Егор Спиридонович Старостин
ТСЖ-лар хаҥалбыттарын салайаачыта.

ИИЭ, ДЬИЭ КЭРГЭН КАПИТАЛА УЛААТТА

Россия Пенсионнай фондата оҕолоох дьиэ-кэргэттэри өйүүрэ туһуламмыт эбии миэрэлэри ылар туһунан сокуон олохтоох кыраныыссатын салгыы ылтар. Биллэриҥ курдук, иҥэ, дьиэ кэргэн капитальын сертификаттыыллыт оҕо үс саастыы туоллаҕына дьиэ кэргэн туһанын сөп. Ол гынан баран 2009 сылга кризистаах утары миэрэ быһыытынан Россия Правительствата иҥэ капитальын оҕо 3 саастыы кэтэспэккэ эрэ 2 вариаттаан туһанарга уураахтары ылыммыта. Бастакытынан, дьиэ туттуутугар, атыылаһыыға кредитэ төлөөһүнүгэ, ипотекаҕа, иҥэ капиталыттан биир бириэмэлээх 12 тыс. солк биэриллиэ.

Улууспутугар 2009 сыл түмүгүнэн 31 иҥэ дьиэ тутуутуттар, атыылаһыыттар ылбыт кредитин төлөөһүнүгэ иҥэ капитальын туһанна сайабылыанньа бөҕүнэ, 488 иҥэ биир бириэмэлээх төлөбүрү ылыллар.

2010 сылга иҥэ, дьиэ кэргэн капитальын кэмэнэ 34337880 солк тэҥнэстэ.

2009 сылга сертификаттаах иҥэни иҥэ, дьиэ кэргэн капитальыттан сорох чаһын туттубут буоллаҕына хаалбыт чаһа инфляцияны уҥуоттаан 10 бырыһыан индексайдыанар. Холобур, сертификаттаах иҥэни 2009 сылга дьиэ атыыласпыт (туттубут) кредитин төлөөһүнүгэ 102000 солк иҥэ капитальыттан туттубут, ону таһынан 12000 солк биир бириэмэлээх төлөбүрү иҥэ капитальыттан ылбыт. Ити суммалары туттубутун кэнэ иҥэ капитала сыл түмүгүнэн 198162,50 солк тэҥнэһэр. 312162,5-102000,00-12000,00=198162,50 солк. Хаалбыт суумма 2010 сыл тохсунньу 1 күнүттэн 10 бырыһыан үрдэн 198162,50 х 1,10=217978,75 солк тэҥнэһэр.

РФ Пенсионнай фондатын Чурапчы улууһугар управлениета.

НАСЛЕЖНЫЙ СОВЕТ ДЕПУТАТОВ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ "ХОПТОГИНСКИЙ НАСЛЕГ"

РЕШЕНИЕ

№ 65 от 11 февраля 2010 г.

О досрочном прекращении полномочий Ивановой Анны Николаевны члена избирательной комиссии "Хоптогинский наслег"

В связи с регистрацией Иванова Афанасия Афанасьевича кандидатом в депутаты представительного органа МО "Хоптогинский наслег", супруги Ивановой Анны Николаевны, члена ИКМО "Хоптогинский наслег" с появлением оснований, предусмотренных пунктом 1, статьи 29 статуса членов избирательной комиссии в ФЗ "Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме гражан РФ", наслежный Совет депутатов МО "Хоптогинский наслег" РЕШАЕТ:

1. Прекратить полномочия члена избирательной комиссии МО "Хоптогинский наслег" Ивановой Анны Николаевны.

С.И.ПОПОВА, зам. председателя наслежного Совета депутатов.

НАСЛЕЖНЫЙ СОВЕТ ДЕПУТАТОВ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ "ХОПТОГИНСКИЙ НАСЛЕГ"

РЕШЕНИЕ

№ 66 от 11 февраля 2010 г.

О назначении Павлова Андрея Даниловича членом избирательной комиссии муниципального образования "Хоптогинский наслег"

В соответствии ФЗ, пункта 5, статьи 17 Закона РС(Я) "О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)" наслежный Совет депутатов МО "Хоптогинский наслег" РЕШАЕТ:

1. Назначить Павлова Андрея Даниловича, 10.07.1978 г.р., образование-среднее-специальное, специалист по молодежной политике и спорту МО "Хоптогинский наслег", членом избирательной комиссии муниципального образования "Хоптогинский наслег".

С.И.ПОПОВА, зам. председателя наслежного Совета депутатов.

Үлэ уонна тыыл ветерана, потребкооперация туйгуна

ЗАХАРОВ Роман Петрович

бу дьыл олунньу 18 күнүгэр үйүн ыарахан ыарыыттан бу олохтон туораабытын барыы биллэр дьонутар, аймахтарыгар иэдэйиэхтиит.

Кэрэхсэ, кыргыттара, кутуоттэрэ, сиэннэрэ, уолаттара, кийиитэ, аймахтара.

Кутуруванан тиэрдиллэр:

"Чурапчы нэйилэгин Бочуоттаах гражданина, эрдиэнэ үтүөлэрин иҥин орден кавалера, Чурапчы улууһун Бочуоттаах кооператора, потребкооперация туйгуна, ветерана Захаров Роман Петрович үйүн ыарахан ыарыыттан күн сирэйгэ барбытынан таптыыллаах кэргэнэр Захарова Анастасия Петровнаҕа, оҕолоругар, сиэннэриэр, барыы аймахтарыгар, чугас дьонутар "Маарыччаан" ПО бырабыыанньата, профкома, ветераннар Сэбиэттэрэ.

Чурапчы нэйилэгин олохтоох

СТЕПАНОВ Сергей Петрович

олохтон туораабытынан кутуруванан тиэрдиллэр:

– Степанов Сергей Петрович олохтон туораабытынан сиэстэрэ Анастасия Тихоновнаҕа, эдэйдиэрэ, балтыларыгар Наталья Петровнаҕа Петровтар, Первомайтар.

– Таптыыллаах уола, убайа Степанов Сергей Петрович сонуордьах олох олохтон туораабытынан иэйиэхтэр, потребкооперация ветераннар Петрова Анастасия Тихоновнаҕа, балтыларыгар, потребобщество улэлиэхтэрэ Петрова Наталья Петровнаҕа, оҕолоругар, барыы аймахтарыгар, биллэр дьонутар "Маарыччаан" ПО бырабыыанньата, профкома;

– Степанов Сергей Петрович ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан иэйиэхтэр Петрова Анастасия Тихоновнаҕа, балтыгар Натальаҕа, чугас дьонутар остолобуйдаҕа биригэ улэлэбит дьоҥнолоро.

Болутур нэйилэгин олохтоох

САВВИН Дмитрий Васильевич

эмиэ олохтон туораабытынан кутуруванан тиэрдиллэр:

– Биригэ үөрэммит табаарыстара Саввин Дмитрий Васильевич күн сирэйгэ барбытынан кэргэнэр, оҕолоругар, сиэннэриэр Аммаҕа орто оскуолаҕа 1969 с. бүтэрбиттэр.

– Саввин Дмитрий Васильевич эмиэ олохтон туораабытынан уолдьуур, Кытаанах орто оскуолатын 11-с классаһын үөрэнэччитэ, интернат пиэтэлэччитэ Саввин Дмитрий, кэнэ эйэлээх, биригэ төрөөбүттэриэр Кытаанах орто оскуолатын интернатын пиэтэлэччилэрэ, улэлиэхтэрэ.

Сылаат нэйилэгин олохтоох

ИННОКЕНТЬЕВ Егор Егорович

олохтон туораабытынан кутуруванан тиэрдиллэр:

– Иннокентьев Егор Егорович сонуордьах ыаллыан олохтон туораабытынан чугас дьонутар, аймахтарыгар, дохторуттар Сылаат нэйилэгин дьаһалтата, кыргыттарын сибиэхэ.

– Оҕо сиэстэрэ дохтор Иннокентьев Егор Егорович сонуордьах ыаллыан олохтон туораабытынан чугас дьонутар, аймахтарыгар Сылаат оскуолатыгар биригэ үөрэммит оҕолоро, 1973 сылгыы выпуск.

Болутур нэйилэгин олохтоох

СИДОРОВ Дмитрий Михайлович

олохтон туораабытынан кутуруванан тиэрдиллэр:

– Таптыыллаах аалара Сидоров Дмитрий Михайлович үйүн ыарахан ыарыыттан олох туораабытынан уолдьуур Иван Дмитриевичка, кийиитэ дьиэ кэргэнэр, кийиитэр Александра Владимировнаҕа, аймах дьиэ кэргэнэр Чурапчы улууһун ветераннарын управлениетын коллектива;

– Таптыыллаах аалара Сидоров Дмитрий Михайлович күн сирэйгэ барбытынан Шуруда, Дьиэмэ Мыыларыйа оскуолатыгар биригэ үөрэммит оҕолоро;

– Сидоров Дмитрий Михайлович үйүн ыарахан ыарыыттан бу күн сирэйгэ барбытынан кэргэнэр Сидорова Елена Давыдовнаҕа, балтыгар Сергеевка Анна Михайловнаҕа, кийиитэр чугас дьонутар Чурапчыттан Екатерина Николаева, Анастасия Васильева.

Сылаат нэйилэгин олохтоох

ДЯТИЛЕВА Надежда Ивановна

олохтон туораабытынан кутуруванан тиэрдиллэр:

– Дятилова Надежда Ивановна сонуордьах олохтон туораабытынан саҥаһыгар, Сылаат участковай больницатын терапевтыгыттан Дятилева Мария Ивановнаҕа Сылаатааҥы участковай больница коллектива.

Редактор - директор: А.А. ЗАХАРОВ.
Редактор-директоры солбуйаччы, культура, бырааб, дорообуйа хаҥыстабылын отдела – О.В. ЖИРКОВА.
Эпкиитиэр секретарь, литературной сотрудник, сурук отдела – Н.Н. ПУХОВА.
Экономика, спорт, тиэ хаһаайыстыбатын отдела – А.М. СЛЕПЦОВ.
Үөрэхтэлиҥ, оҕо аймах, бичиат отдела – А.Г. КУЗЬМИНА.
Верстальщик – Э.И. ХОМУС. Корректор – В.Н. ПЕТРОВА.
Бичээччитэр – Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.

Тэриллэн таһаарааччылар: СР Правительствата, Чурапчы улууһун "Саха олох" редакционнай-издательскай холбоҕуттан государственнай учреждение. Массовай информация средстволарын туһунан РФ Сокуонунан тутуһуулуу хонтуруоллуур уонна регистрациылыыр РФ бичиэккэ СР региональнай управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрациилэммит нөмөрдөр – ПИ №19-0423.

Сана олох

Автор сурутар этиллэр санаа редакция позициятыгар маҥдан сөп түбэйэр буолбатах. Суруккаа киллэрэр чахчылар кырдьаҕастыгарыгар эпкиитиэйэн автор тус бэйэтэ сөпүлүк.

АДАРЫЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Телефоннарбыт: редактор – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358. E-mail: sanaoloh@mail.ru

Бичиэккэ сакаас: № 16 (10103). Тираж 2510. Хаһыат сыманата: 10 солк.

Хаһыат бичиллэр бириллэр графиге: 16 ч 00 м. Бичиллэр бириллиннэ: 16 ч 00 м. "Сана олох" редакционнай-издательскай холбоҕукка 17.02.2010 с. офсетка бичээтэннэ. Адарыыта: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Индекс: 54907. Хаһыат нэдиэлэҕэ уста: оптуорунньукка, чэппиэргэ уонна субуотаҕа тахсар.